

Свугде осећам дахове непознатих душа, мирисе невиђених тела. Како се све променило! И сунце је друкчије!

И брда су изгубила своју боју. Не светле се више равнице, шуме леже уморне и занемиле.

Овде, у овој кући, у овој соби колико је преживљено историја; колико је издануло драгих душа, колико се сувих згрчених руку испружило у агонији! И колико сам ноћи ту и сам седио и мислио о својој љубави!

Како је тужан повратак, како је ћутљив праг како су мирни зидови! И још једне очи, светле и болесне, и још једне усне, бескрвне и благе, и још једно лице, уморно и исплакано, зар ни њега више не ћу, видети и пољубити?

Још само: нека ме ко отера. Шта ћу ја туде? Ко ме још треба? Ко ме још воли? Вратићу се опет тамо, где нема радости. И брда су изгубила своју боју, равнице се не светле више, шуме леже уморне и занемиле.

Иво Андрић, Сарајево.

У сумрак. =

У сумрак певају девојке. Њини су гласови меки и дахну свежином цвећа и љубави. Њина је песма блага, као кад бехар опада. Она има нешто од мојих љубави: давно, топло и лепо. Она подсећа на сарајске сумраке, кад јабланови сјају у црвену злату, као витке поносне жене.

Као румене латице засипљу ме гласови. Певају девојке. Певају лепо. То личи на поздрав од старих пријатеља, на спомен онога, што проживих у љубави и заносу. Оне певају, у сутон, као срећа моја, да ми рупцем маше.

Али срце је моје тамно језеро, кога ништа не диже и у ком се нико не огледа.

Из американске лирике.

Песме Walt-a Whitman-a.

Једном сам ишао кроз један богат град.

Једном сам ишао кроз један богат град и, да се у будућности окористим запамтио сам позоришта, грађевине, обичаје и навике у њему.

Но, у овај тренут, од свег тог града још се једино сећам једне жене, с којом сам се случајно сусрео, и која ме је задржала из љубави,

дан за даном, и ноћ за ноћи били смо заједно — све остало сам већ давно заборавио;

сећам се још једино жене, и како страст струји кроз мене.

Још једном идемо заједно, још једном се љубимо, још једном растављамо;

још једном ме држи за руку: да не идем.

Видим је уза се, уза се, немих усана, тужну и уздрхталу.

Из „Болничара“.

4.

Тако, у тихом и сањивом сећању, обнављајући се и обухватајући са собом, вије се мој пут кроз болнице.

Утешном руком ја умирујем рањене и тешко рањене; седим и бдијем уз њих пелу ноћ, а на очи ми сан не слази. — Многи су тако млади, многи пате тако силно; суморна и, опет, тако лепа сећања будим у души;

(јер многа се војничка рука поверљиво опрла о ова плећа и на њима отпочинула;

многи пољубац војников дотакнуо је ове длакаве усне).

Шапати тајанствене смрти.

Ја чујем шапате тајанствене смрти, шапате с усана ноћи, хорова као дах; корাকে, што се тихо успињу, мистични дах ветра ја чујем како пуше, њежно и дубоко;

вртлоге на незнатим струјама; осеке и валове једне реке, што тече, што вечно тече;

(или је то жубор суза? Безмерне воде људских суза?)

Ја гледам, гледам у небо; видим големе облаке; они се ваљају лагано, лагано; набујавају тихо и расплињују се једни у другим;

и, међутим, изникне с времена на време полусуморна, жалосна, далека звезда;

час видљива, час невидљива.

(Па ипак, то је ваљда кружење, вечно, свечано раћање; на границама, које не може догледати ниједно око, прелази душа на ону страну.)

Из „Ја опевам тело електрично“.

8.

Тело је једне жене на дражби.

И она није она сама; она је грозна мати матера. Она ће родити оне, који ће узрости и који ће бити мужеви матера.

Да ли си љубио тело једне жене?

Да ли си љубио тело једног мушкарца?

И зар не видиш, да они на читавом свету стоје на једнакој цени за све народе и времена?

Ако је ишта свето, то је мушко тело свето.

И красота и драж једног човека почива у неокаљаној мушкости.